

Vår saksbehandler

Oblt/SSO Krisehåndtering Bjørn Robert Dahl,
brdahl@mil.no
+23 09 69 13, 0510 6913
FST/O/Sitsen

Vår dato

2016-12-02

Vår referanse

2016/002432-019/FORSVARET/5ÅR/ 000

Tidligere dato

2016-10-13

Tidligere referanse

FD/2015/3706-9

Til

Forsvarsdepartementet

Kopi til

Forsvarssjef

Postboks 8126 Dep
0032 OSLO
NORGE

Forsvarets hørings svar til «Rapport fra arbeidsgruppe for utarbeiding av forslag til ny bistandsinstruks (Røksundrapporten)»

1 Bakgrunn

Forsvarsstaben (FST) viser til Forsvarsdepartementets (FD) oppdrag om å gi hørings svar til «Røksundrapporten».

Rapporten er omfattende og grundig og Forsvaret støtter i hovedsak rapportens innhold. Forsvaret har imidlertid noen avvikende synspunkter og kommentarer som er angitt i det etterfølgende.

2 Drøfting

2.1 Om handlingsplikten

Forsvaret finner det prisverdig at utvalget foreslår å instruksfeste en handlingsplikt for involvert personell. Forsvaret mener det er viktig at prinsippet synliggjøres i instruksen for å legge et press på beslutningstakerne og de som skal utføre bistandsoppdraget. Det sentrale er å unngå nøling eller vegring mot å handle i en akutt situasjon. På den andre siden vil et slikt prinsipp også innebære at militære avdelinger pålegges å gjennomføre forberedelser og eventuell framføring til en utgangsposisjon for raskt å kunne settes inn etter at anmodningen er godkjent. Det viktigste hensynet for dette er å redde uskyldige liv.

2.2 Beslutningsprosess ved bistandsanmodninger

I utvalgets rapport er anmodningsprosessen forenklet ved at man foreslår å innføre en anmodningsprosess, det vil si gå bort fra alminnelig bistand og håndhevelsesbistand. Anmodningsprosessen foreslås initiert av politimester (PM) som sender denne til Forsvarets operative hovedkvarter (FOH), og at anmodningen avgjøres mellom PM og sjef FOH. Politisk nivå skal varsles og kan stanse iverksatt operasjon, det vil si negativ kontroll med avgjørelsen.

Forsvaret er av den oppfatning at bruk av militær makt i fredstid er et politisk anliggende og vil opprettholde at det politiske nivå har positiv kontroll i håndhevelsesbistandsanmodningsprosessen. I dette ligger det at anmodningen skal godkjennes av det politiske nivå før iverksetting. For å opprettholde tempo i forberedelsesfasen er det viktig at de erfaringer som er gjort de senere år med

**BEGRENSET: Gradert informasjon, unntatt offentlighet iht. sikkerhetsloven § 11 og § 12 jf offentlighetsloven § 13.1*

Postadresse

Postboks 800, Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse

Glacisgt 1
0150 Oslo
Norge

Sivil telefon/telefaks

+47 23 09 6929

Militær telefon/telefaks

0510 6929

Epost/ Internett

postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer

NO 986 105 174 MVA

Vedlegg

0

gjenpartsadressering opprettholdes. Videre at FOH iverksetter klargjøring og fremføring av ressurser, uavhengig av godkjeningsprosessen, som nevnt i pkt 2.1.

Implisitt i ovennevnte mener Forsvaret at de to formene for bistandsanmodning, alminnelig og håndhevelse, opprettholdes. Når det gjelder alminnelig bistand er dette en prosess som bør håndteres mellom PM og sjef FOH, som i dag.

2.3 Forsvaret gis beredskapsansvar for maritim kontraterror (MKT)

Når det gjelder maritime kontraterroroperasjoner, ref § 7 i utvalgets forslag til ny bistandsinstruks er det tre forhold som krever kommentarer.

2.3.1 Forsvaret skal ha et særlig ansvar for å sikre den nasjonale beredskapen mot maritime terroranslag

Forsvaret har hatt et særlig ansvar for den nasjonale beredskapen mot maritime terroranslag siden opprettelsen av Forsvarets spesialkommando (FSK) i 1982. Denne beredskapen er, og har vært, tilpasset håndtering av kapring av oljeplattformer. Spørsmålet som må utredes videre er om dette er hurtig nok i andre scenarioer man ser for seg innen maritim kontraterror. Rapporten vil sette Forsvarets spesialstyrker på høyere beredskap for å unngå dublering av kapasiteter mellom politi og Forsvar. Dette kan støttes, men høyere beredskap vil kreve mer ressurser og må således utredes nærmere hvis kravene endres. Beredskapen må stå i forhold til sannsynlighet for denne typen terrorhandlinger, og må politisk defineres i omfang og tid.

2.3.2 Forsvaret skal iverksette slike operasjoner uten å avvente anmodning fra politiet

Forsvarets evne til å detektere MKT gjennom overvåking er overdrevet. Det er mer sannsynlig at en slik rapportering kommer inn fra et gissel eller en kaprer, og da er det politi/andre myndigheter som først får kjennskap til forholdet. Av den grunn bør politiet initiere aksjonen og be om Forsvarets bistand, som i dag, - og politiet har det overordnede ansvaret.

2.3.3 Forsvarets ansvar å lede og gjennomføre operasjoner

MKT er en kompleks operasjon som krever koordinert og synkronisert innsats av mange forskjellige ressurser, som kommando og kontroll, spesialstyrker, luftbårne sensorer, helikoptre, undervannsbåter mm. Det er kun Forsvaret som har kompetanse og systemene til å kunne lede slike innsatsfaktorer, og av den grunn støtter Forsvaret rapporten når den sier at ansvaret for ledelse av MKT bør ligge i Forsvaret. PM har fremdeles det overordnede ansvaret for operasjonen, men utførelsen av Forsvarets del av operasjonen ledes av den militære sjefen. PM initierer selve operasjonen, og kan også stanse den.

2.4 Juridisk grunnlag for flertallets konklusjon

Arbeidsgruppen har drøftet de konstitusjonelle rammer for Forsvarets bistand til politiet i rapportens kapittel 4.2. Betrachtingene til arbeidsgruppen knyttet til Grunnlovens rammer, særskilt § 101 tredje ledd, politilovens § 27 a og regjeringens generelle instruksjonsrett er fornuftige. Forsvaret stiller seg bak arbeidsgruppens vurderinger som knytter seg til regjeringens handlingsrom ved fastsettelsen av ny bistandsinstruks.

Det samme gjelder analysen av politilovens § 27 i rapportens kapittel 4.3. Analysen er god og pedagogisk og Forsvaret stiller seg bak arbeidsgruppens tolkning av politilovens § 27 a.

Det er viktig for Forsvaret å understreke at selv om rammene for maktbruk er de samme som for politiet vil Forsvarets trening, bevæpning og oppdrag ofte skille seg fra politiets. Forsvaret stiller seg bak arbeidsgruppen når den poengterer at personell fra Forsvaret og politiet har ulik tilnærming til maktbruk gjennom henholdsvis våpeninstruks og Rules of Engagement (RoE).

3 Konklusjon

MKT er en liten del av Forsvarets bistand til politiet. Forsvaret er enig i at man må unngå dublering av ressurser mellom politi og Forsvaret på dette området.

Forsvaret har hatt et særlig ansvar for MKT siden 1982, og kan videreføre dette. Skal beredskapen styrkes mer enn dagens nivå må dette stå i forhold til sannsynligheten for denne type situasjoner. Beredskapsnivået må vurderes og ressurssettes som nødvendig.

Forsvarets bistand til MKT bør være på anmodning fra PM, mens selve operasjonen ledes av Forsvaret.

Yngve Odlo (e.f.)
generalmajor
sjef Operasjonsavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.
